

B2 or not B2

taalvaardigheden en ERK-niveaus in tweetalig onderwijs

Author(s)

De Graaff, Rick; Lowie, Wander; Dale, Liz; Beeker, Anne

Publication date

2016

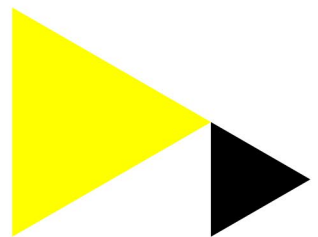
License

CC BY-NC

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

De Graaff, R., Lowie, W., Dale, L., & Beeker, A. (2016). *B2 or not B2: taalvaardigheden en ERK-niveaus in tweetalig onderwijs*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

B2 or not B2

Taalvaardigheden en ERK-niveaus
in tweetalig onderwijs

landelijk netwerk voor
tweetalig onderwijs

internationalising education

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding: Wat is het ERK?	6
1. Waarom ga je er (als team) mee aan de slag?	7
2. Informatie over de niveaus	8
2.1 <i>Listening</i>	12
2.2 <i>Reading</i>	14
2.3 <i>Speaking</i>	16
2.4 <i>Writing</i>	22
3. Hoe maak je het tto-team vertrouwd met het ERK?	24
4. Aan de slag met het ERK (tips)	25
Bijlagen	31
Literatuurlijst	34
Meer informatie	34

Colofon

Werkgroep	Rick de Graaff, Wander Lowie, Liz Dale, Anne Beeker
Tekst	Anne Beeker
Redactie	Onno van Wilgenburg
Fotografie	René van den Burg, Shutterstock
Eindredactie	Petra Dam
Vormgeving	ConceptID

Voorwoord

In het tweetalig onderwijs wordt sinds jaar en dag met het Europees Referentiekader (het ERK) gewerkt. Voor alle tto-scholen komt het ERK aan het einde van klas 3 in beeld, wanneer aangetoond moet worden dat leerlingen voor alle vaardigheden niveau B2 (vwo) of B1 (havo) hebben behaald. Die niveaubepaling dient een belangrijk kwaliteitsdoel van tto: we laten daarmee zien dat tto-leerlingen sneller een hoger taalniveau behalen dan niet-tto leerlingen. Door alle extra taalinput én output lopen tto-leerlingen jaren voor op hun leeftijdsgenoten in het reguliere onderwijs. Deze brochure biedt een handreiking voor het bepalen van het eindniveau in klas 3, via certificaten, een portfolio, of een combinatie.

Werken met het ERK is echter niet alleen bedoeld om na drie jaar een eindmeting te kunnen doen. Het doel van het ERK is om inzichtelijk te maken wat iemand op een bepaald niveau, op een gegeven vaardigheid *kan*. De zogenaamde can-do statements uit het ERK beschrijven vanaf een laag taalbeheersingsniveau allerlei concrete communicatietaken. Onderwijs dat gebruikmaakt van het ERK is daarom van nature communicatief – want gericht op de can-do statements. Het oogmerk van deze brochure is om docenten handvatten te geven om in alle leerjaren, en bij alle vakken, gebruik te kunnen maken van het ERK en daardoor de communicatievaardigheid voorop te stellen.

Deze brochure is ontwikkeld door een werkgroep van experts op het gebied van CLIL en het ERK. Diverse tto-docenten hebben de concepttekst gelezen en voorzien van commentaar. We zijn hen allen zeer erkentelijk en hopen dat bestudering en bespreking van deze brochure tot een zinvol gebruik van het ERK leidt, zowel *tijdens* als aan het *eind* van de rit!

Onno van Wilgenburg
Teamcoördinator Talen, EP-Nuffic

Inleiding

Wat is het ERK?

Het ERK is ontworpen door de Raad van Europa, om taalvaardigheidsniveaus voor moderne vreemde talen eenduidig te beschrijven. De zes bijbehorende niveaus worden aangeduid met A1, A2, de beginnersniveaus, B1, B2, en tot slot C1 en C2, de hoogst haalbare niveaus. Wat je per niveau moet *kunnen*, wordt met behulp van *can-do statements* omschreven in termen van:

- taalomvang: **wat** moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?
- taalcomplexiteit en mate van correctheid: **hoe goed** moet je het kunnen?

Het ERK vormt in zekere zin een breuk met hoe taalniveaus in het verleden werden beschreven, waarbij kennis van grammatica en idioom leidend was voor het vaststellen van talenkennis. In de visie van het landelijk netwerk tweetalig onderwijs is taal primair een gereedschap dat gebruikt wordt voor communicatie. Taal kan ook een studieobject zijn, maar taalkennis wordt zichtbaar door wat een taalleerder ermee kan doen. Vandaar een omschrijving in termen van *kunnen* in plaats van *kennen*.

ERK en tto

Tto-scholen onderschrijven door hun keuze voor tweetalig onderwijs deze visie: juist bij tweetalig onderwijs wordt de tweede taal meteen als *tool* gebruikt om kennis te verwerven. De taalomvang wordt in iedere les ontwikkeld en meteen ingezet. Dit neemt natuurlijk niet weg dat aan de taalcomplexiteit ook in de lessen Engels hard gewerkt wordt om ervoor te zorgen dat leerlingen correct taalgebruik ontwikkelen. De doorlopende ontwikkeling van taalvaardigheid is een belangrijk uitgangspunt van het ERK en dat principe is ook in deze brochure meegenomen.

Om te voldoen aan de standaard tweetalig onderwijs moeten tto-scholen hun leerlingen aan het einde van de onderbouw specifieke ERK-niveaus laten bereiken. Ze moeten bij een visitatie aannemelijk maken dat 80% van hun tto-leerlingen voor alle deelvaardigheden - luisteren, lezen, spreken, gesprekken voeren en schrijven - het beoogde ERK-niveau hebben bereikt. Deze brochure is daarbij een handreiking.

1. Waarom ga je met het ERK (als team) aan de slag?

Als team met het ERK aan de slag: dat betekent dat je samenwerkt aan dezelfde niveaus voor alle talen. Het ERK beschrijft voor de verschillende vaardigheden zes niveaus van beheersing van een moderne vreemde taal. Die niveaus worden internationaal herkend en gebruikt.

Verschillende scholen geven hun leerlingen de mogelijkheid om een internationaal ERK-certificaat te behalen. Cambridge en Anglia Certificates voor Engels, DELF Scolaire voor Frans, Goethe examens voor Duits en DELE voor Spaans worden ook in het buitenland erkend en zijn gekoppeld aan ERK-niveaus.

Los van bovengenoemde redenen om het ERK in te voeren, is een belangrijk pluspunt van het ERK dat het 't niveau van taalbeheersing van een leerling inzichtelijk maakt. Met het ERK weet een leerling wat hij/zij al kan en ook wat hij/zij moet kunnen om op een hoger niveau te presteren.

2. Informatie over de niveaus

Verschillende ERK-niveaus

De ERK-niveaus worden door het College voor Toetsen en Examen (CvTE) en in de SLO handreikingen bij de eindexamens gebruikt om de niveaus voor de vier taalvaardigheden te omschrijven. Het gaat daarbij om luisteren, lezen, spreken en gesprekken voeren en schrijven.

streefniveaus 6 VWO

	Duits	Engels	Frans	Spaans
Leesvaardigheid – aantoonbaar niveau bij een voldoende (standaardsetting Cito 2013)	C1 (bij ruime voldoende)	C1 (bij ruime voldoende)	B2 (bij ruime voldoende)	B2 (bij ruime voldoende)
Luistervaardigheid	B2	B2	B2	B2
Gespreksvaardigheid	B2	B2	B1 ⁺	B1 ⁺
Schrijfvaardigheid	B2	B2	B1	B1

Volgens de standaard tweetalig onderwijs moeten tto-leerlingen vwo aan het einde van de derde klas een niveau van taalbeheersing Engels hebben bereikt dat overeenkomt met het B2-niveau voor alle vaardigheden. Dat wil zeggen, ongeveer het ERK-niveau van een reguliere vwo-leerling na zes jaar. Voor tto-leerlingen havo is dit op B1 gesteld. Dit is ongeveer het ERK-niveau van een havo-leerling na vijf jaar.

niveaus 5 HAVO

	Duits	Engels	Frans	Spaans
Leesvaardigheid – aantoonbaar niveau bij een voldoende (standaardsetting Cito 2013)	B2	B2	B1 (bij ruime voldoende)	B1 (bij ruime voldoende)
Luistervaardigheid	B1	B1	B1	B1
Gespreksvaardigheid	B1 ⁺	B1 ⁺	B1	B1
Schrijfvaardigheid	A2 ⁺	B1	A2 ⁺	A2 ⁺

Anders gezegd, door deze ERK niveau-eisen bewijst een tto-school dat een tto-leerling daadwerkelijk sneller tot een hoger niveau van taalbeheersing komt dan een niet tto-leerling.

ERK leerlijn

Aan het einde van de onderbouw, derde klas havo of vwo moeten tto-leerlingen aantoonbaar ERK-niveau B1, respectievelijk B2 hebben bereikt voor *alle* vaardigheden. Degenen die hen tot dat niveau hebben gebracht, zijn juist niet alleen de docenten Engels, maar alle docenten die vakken in het Engels geven. Het is daarom aan te raden het hele tto-team - daarbij geholpen door de docenten Engels - ERK-*mind*ed te maken. Hoofdstuk 4 van deze brochure bevat daarvoor een aantal tips.

Een eindmeting kan natuurlijk niet plaatsvinden zonder een voorafgaande leerweg. Tto-docenten kunnen daarbij goed gebruikmaken van de omschrijvingen uit het ERK om in te schatten of leerlingen zich op taalgebied voor alle vaardigheden goed ontwikkelen.

Tto-teams doen er verstandig aan een voor hun situatie haalbare ERK-leerlijn op te stellen. Hieronder een voorbeeld van een dergelijke leerlijn:

Doorlopende leerlijn TTO

VWO	lezen	luisteren	gesproken interactie	spreken	schrijven
Tto 1	B1	B1	A2 ⁺	A2 ⁺	A2 ⁺
Tto 2	B1 ⁺	B1 ⁺	B1 ⁺	B1 ⁺	B1 ⁺
Tto 3	B2	B2	B2	B2	B2

Doorlopende leerlijn TTO

HAVO	lezen	luisteren	gesproken interactie	spreken	schrijven
Tto 1	A2 ⁺	A2 ⁺	A2	A2	A2
Tto 2	B1 ⁻	B1 ⁻	B1 ⁻	B1 ⁻	B1 ⁻
Tto 3	B1	B1	B1	B1	B1

A2⁺ **B1⁺** Het ERK beschrijft de +niveaus als een zeer goede A2 of B1. Het gaat bij deze +niveaus om prestaties die nog binnen de bandbreedte van het betreffende niveau vallen, maar die zich in kwantiteit en kwaliteit kunnen onderscheiden. Bij gespreksvaardigheid betekent een +niveau bijvoorbeeld een actievere deelname aan gesprekken en een breder repertoire bij uitwisseling van informatie.

Zoals gezegd is dit slechts een voorbeeld. Groepen leerlingen kunnen sterk verschillen waardoor een tto-team tot een andere indeling kan komen. Voor een didactische invulling van ERK-leerlijnen worden in de volgende paragrafen (2.1 t/m 2.4) voor alle deelvaardigheden ideeën aan de hand gedaan.

Het bijhouden van de taalontwikkeling

Als tto-teams een doorlopende ERK-leerlijn hebben vastgesteld, ligt het voor de hand om al *vanaf de brugklas* de groei van de taalbeheersing Engels van leerlingen bij te houden. Ook hier geldt dat alle tto-docenten daaraan een bijdrage kunnen leveren. Door gebruik te maken van taken die per leerjaar telkens op een iets hoger ERK-niveau liggen, kan een tto-leerling systematisch toewerken naar het vereiste ERK-niveau aan het eind van de onderbouw. Een logisch opgebouwd taalportfolio is één manier waarmee een tto-school overtuigend het bereikte eindniveau van tto-leerlingen aan het eind van de onderbouw kan aantonen. In hoofdstuk 4 zijn meer tips en suggesties terug te vinden.

De volgende paragrafen bevatten omschrijvingen van de ERK-niveaus B1 en B2 voor alle vaardigheden, en voorbeelden van de wijze waarop deze niveaus kunnen worden aangetoond.

2.1 Listening

De *can-do statements* voor *Listening* op B2- (3 t-vwo), respectievelijk B1-niveau (3 t-havo) luiden als volgt:

B2 – 3 t-vwo

- The student can understand in detail what is said to him in standard spoken language even in a noisy environment.
- The student can follow a lecture or talk within his own field, provided the subject matter is familiar and the presentation straightforward and clearly structured.
- The student can understand most radio documentaries delivered in standard language and can identify the speaker's mood, tone etc.
- The student can understand TV documentaries, live interviews, talk shows, plays and a majority of films in standard dialect.
- The student can understand the main ideas of complex speech on both concrete and abstract topics delivered in a standard dialect, including technical discussions in his field of specialisation.
- The student can use a variety of strategies to achieve comprehension, including listening for main points; checking comprehension by using contextual clues.

B1 – 3 t-havo / 4 t-vmbo

- The student can follow clearly articulated speech directed at him in everyday conversation, though sometimes he has to ask for repetition of particular words or phrases.
- The student can generally follow the main points of extended discussion around him, provided speech is clearly articulated in standard dialect.
- The student can listen to a short narrative and form hypotheses about what will happen next.
- The student can understand the main points of radio news bulletins and simpler recorded material on topics of personal interest delivered relatively slowly and clearly.
- The student can catch the main points in TV programmes on familiar topics when the delivery is relatively slow and clear.
- The student can understand simple technical information, such as operating instructions for everyday equipment.

De volgende websites stellen de leerling in staat te oefenen op het gewenste ERK-niveau:

- www.examenglish.com/CEFR/b2.htm (B2)
- www.examenglish.com/B1/index.php (B1)

In het luisterdossier van het taalportfolio kunnen worden opgenomen:

- Tto-vakken: YouTube instructiefilmpjes met uitwerking van door tto-vakdocent opgestelde vragen of opdrachten
- gemaakte vragen bij luistermateriaal uit een Engelse leergang English language, zoals *New Headway*
- interview met uitwisselingspartner in het kader van een EIO opdracht
- een filmverslag
- schriftelijke verslagen van bijvoorbeeld nieuwsberichten CNN video, BBC worldservice enz.
- verslagen van oefeningen uit bovenstaande websites
- leerlingen 3 t-havo: gebruik van de Cito havo luistertoets, audio- en videodeel
- leerlingen 3 t-vwo: gebruik van de Cito vwo luistertoets videodeel, gecombineerd met een audiotoets van de havo
- First Certificate English (FCE) onderdeel luistervaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B2), of Cambridge English Scale min. score 160
- Preliminary English Test (PET) onderdeel luistervaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B1), of Cambridge English Scale min. score 140
- Anglia Advanced: vanaf merit (65% score) & distinction (B2)
- Anglia AcCEPT Proficiency: pass 50% (B2)

2.2 Reading

De *can-do statements* voor *Reading* op B2- (3 t-vwo), respectievelijk B1-niveau (3 t-havo) luiden als volgt:

B2 – 3t-vwo

- The student can rapidly grasp the content and the significance of news, articles and reports on topics connected with his interests or his job, and decide if a closer reading is worthwhile.
- The student can read and understand articles and reports on current problems in which the writers express specific attitudes and points of view.
- The student can understand in detail texts within his field of interest or the area of his academic or professional speciality.
- The student can understand specialised articles outside his own field if he can occasionally check with a dictionary.
- The student can read reviews dealing with the content and criticism of cultural topics (films, theatre, books, concerts) and summarise the main points.
- The student can read letters on topics within his areas of academic or professional speciality or interest and grasp the most important points.
- The student can quickly look through a manual (for example a computer programme) and find and understand the relevant explanations and help for a specific problem.
- The student can understand in a narrative or play the motives for the characters' actions and their consequences for the development of the plot.

B1 – 3t-havo / 4 t-vmbo

- The student can understand the main points in newspaper articles about current and familiar topics.
- The student can read columns or interviews in newspapers and magazines in which someone takes a stand on a current topic or event and understand the overall meaning of the text.
- The student can guess the meaning of single unknown words from the context thus deducing the meaning of expressions if the topic is familiar.
- The student can skim short texts (for example news summaries) and find relevant facts and information (who has done what and where).
- The student can understand the most important information in short simple everyday information brochures.
- The student can understand simple messages and standard letters (for example from businesses, clubs or authorities).
- In private letters the student can understand those parts dealing with events, feelings and wishes well enough to correspond regularly with a pen friend.
- The student can understand the plot of a clearly structured story and recognize what the most important episodes and events are and what is significant about them.

De volgende website stelt de leerling in staat te oefenen op het gewenste ERK-niveau:

- voorbeelden van leesteksten op B2-niveau en B1-niveau voor intensief lezen zijn te downloaden op:
wp.digischool.nl/engels/oefenen/lezen/ (ERK-niveaus gespecificeerd)

In het leesdossier van het taalportfolio kunnen bijvoorbeeld worden opgenomen:

Voor extensief lezen

- samenvattingen van on-line artikelen over bij tto-vakken passende onderwerpen als *biology, geography, science* en *history* (bv. via www.nationalgeographic.com, news.sciencemag.org en www.historyextra.com)
- commentaar bij nieuwsberichten, in opdracht van docent gemaakte vragen bij krantenartikelen zoals www.timesonline.co.uk, www.guardian.co.uk, www.telegraph.co.uk, www.observer.co.uk, www.independent.co.uk, www.nytimes.com, www.newyorker.com, www.washingtonpost.com
- voor het vak Engels oefenmateriaal uit het educatieve tijdschrift Alquin: www.alquin.nl
- WaspReporter www.waspreporter.nl
- of Club of Current maryglasgowmagazines.com

Leesvaardigheid gericht op literatuur

- Een aantal Engelse readers op B2- (vwo), respectievelijk B1-niveau (havo). Worksheets te downloaden op bijvoorbeeld www.penguinreaders.com (teacher's area); deze Penguin readers zijn niet ingedeeld naar ERK-niveau, maar naar aantal gekende "headwords"; levels 5 (voor B1) & 6 (voor B2) zouden geschikt kunnen zijn.

Voor intensief lezen

- Cito eindexamentoets leesvaardigheid havo (merendeel B2)
- Cito eindexamentoets leesvaardigheid vmbo (merendeel B1)
- First Certificate English (FCE) onderdeel leesvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B2), of Cambridge English Scale min. score 160
- Preliminary English Test (PET) onderdeel leesvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B1), of Cambridge English Scale min. score 140
- Checkpoint: pass 3.8 (gemiddeld)
- Anglia Advanced: vanaf merit (65% score) & distinction (B2)
- Anglia AcCEPT Proficiency: pass 50% (B2)

2.3 Speaking

Speaking is in het ERK verdeeld in twee vaardigheden: 'spoken production' (mondelinge productie) en 'spoken interaction' (mondelinge interactie).

De *can-do statements* voor *Speaking* op B2- (3 t-vwo), respectievelijk B1-niveau (3 t-havo) luiden als volgt:

B2 – 3 t-vwo

B1 – 3 t-havo

Spoken production

- The student can give clear, detailed descriptions on a wide range of subjects related to his field of interest.
- The student can understand and summarise orally short extracts from new items, interviews or documentaries containing opinions, argument and discussion.
- The student can understand and summarise orally the plot and sequence of events in an extract from a film or play.
- The student can construct a chain of reasoned argument, linking his ideas logically.
- The student can explain a viewpoint on a topical issue giving the advantages and disadvantages of various options.
- The student can speculate about causes, consequences, hypothetical situations.

- The student can give descriptions on a variety of familiar subjects related to his interests.
- The student can talk in detail about his experiences, feelings and reactions.
- The student can briefly explain and justify his opinions.
- The student can give a short prepared presentation on a very familiar area (e.g. "My country") and answer clear questions.
- The student can relate the main content of short texts he has read.

B2 – 3 t-vwo

B1 – 3 t-havo

Spoken interaction

Spoken interaction	
• The student can initiate, maintain and end discourse naturally with effective turn-taking.• The student can exchange considerable quantities of detailed factual information on matters within his field of interest.• The student can convey degrees of emotion and highlight the personal significance of events and experiences.• The student can engage in extended conversation in a clearly participatory fashion on most general topics.• The student can account for and sustain his opinions in discussion by providing relevant explanations, arguments and comments.• The student can help a discussion along on familiar ground confirming comprehension, inviting others in, etc.• The student can carry out a prepared interview, checking and confirming information, following up interesting replies.	• The student can start, maintain and close simple face-to-face conversation on topics that are familiar or of personal interest.• The student can express and respond to feelings and attitudes like surprise, happiness, sadness, interest and disinterest.• The student can give or seek personal opinions in an informal discussion with friends, agreeing and disagreeing politely.• The student can help to solve practical problems, saying what he thinks and asking others what they think.• The student can find out and pass on uncomplicated factual information.• The student can ask for and follow detailed directions.• The student can manage unexpected things that could happen on holiday, e.g. needing a dentist or getting a bike repaired.• The student can make arrangements on the telephone or in person, e.g. booking flights, hotels, rental cars, restaurants, cinemas, etc.• The student can have simple telephone conversations with people he knows.

Strategies

- The student can use standard phrases like “That’s a difficult question” to gain time and keep the turn while formulating what to say.
- The student can make a note of “favourite mistakes” and consciously monitor speech for them.
- The student can generally correct slips and errors if he becomes aware of them or if they have led to misunderstandings.

Language Quality

- The student can produce stretches of language with a fairly even tempo; although he can be hesitant as he searches for expressions, there are few noticeably long pauses.
- The student can pass on detailed information reliably.
- The student has sufficient vocabulary to express himself on matters connected to his field and on most general topics.
- The student can communicate with reasonable accuracy and can correct mistakes if they have led to misunderstandings.

Spreken

Hoe kunnen leerlingen oefenen met spreken? Alle tto-vakken lenen zich ervoor om de mondelinge productie te oefenen. Dit kan ook uitstekend in een oplopende moeilijkheidsgraad, door de lengte en de aard van de presentatie aan het ERK-niveau aan te passen – het hoeft bij een monoloog niet per se om een presentatie voor de hele klas te gaan, waarbij faalangst een te grote rol kan spelen. Een net beginnende brugklasser kan zichzelf aan een klasgenootje in 1 minuut voorstellen, een tweedeklasser vertelt een groepje medeleerlingen in 5 minuten iets over een historisch onderwerp, een derdeklasser houdt een betoog van 10 minuten over voor- en nadelen van doping. Parallel daaraan liggen de eisen van taalcorrectheid steeds iets hoger, zoals in het ERK gedefinieerd.

In het spreekdossier (*spoken production*) van het portfolio kunnen bijvoorbeeld digitale opnames worden opgenomen van:

- voorlezen van een geschreven tekst (nieuwsbericht, weerbericht, krantenbericht, kinderverhaal, kinderversjes)
- voice-over bij (vak) filmpjes
- een ingestudeerde rol in een video/ audio opname
- voor de vuist weg spreken, bijvoorbeeld in een taalspelletje zoals *just a minute*, *taboo*
- een pleidooi, bijvoorbeeld in een (klasse)debat
- een presentatie van een onderwerp bij een van de tto-vakken

Voor *English* kan daar nog bijkomen:

- deelname aan de Junior Speaking Contest
- een monoloog bijvoorbeeld naar aanleiding van een aantal foto's, zoals gebruikelijk bij de Cambridge examens
- een mondelinge voordracht over een Engels boek of Engelse film
- First Certificate English (FCE) onderdeel spreekvaardigheid (eventueel past papers) (B2), scores minimaal 140 (B1) en 160 (B2)
- Preliminary English Test (PET) onderdeel spreekvaardigheid (eventueel past papers) (B1), score 140
- Anglia Advanced: vanaf merit (65% score) & distinction (B2)
- Anglia AcCEPT Proficiency: pass 50% (B2)

Spoken interaction

Ook om dit te oefenen biedt elke tto-les tal van mogelijkheden aan. Zie *CLIL skills* (2010) hoofdstuk 4.6.1 – 4.6.10 waar een grote variëteit aan suggesties wordt gegeven.

Om het niveau *English speaking* voor de Cambridge examens te oefenen: een opdracht waarbij kandidaten in twee- of drietallen een gezamenlijke opdracht krijgen bijvoorbeeld aan de hand van foto's over een zeker thema, om gezamenlijk tot een conclusie te komen.

Op www.erk.nl/docent/training/Engels/ en www.webcef.eu/?q=node/274 (klik op "showcase", "English") zijn voorbeelden te vinden van zowel monologen als gesprekken, op B1 en B2 niveau, met uitleg over niveaubepaling.

In het dossier *gesprekken voeren* (*spoken interaction*) van het portfolio kunnen bijvoorbeeld digitale opnames worden opgenomen van:

- mondelinge interacties tijdens tto-lessen
- een groepsdiscussie
- een groepsopdracht waarbij onderhandeld en gezamenlijk tot een plan gekomen moet worden
- opname van een interview bijvoorbeeld gemaakt tijdens een excursie in een Engelstalig land
- opname van geïnterviewd worden
- First Certificate English (FCE) onderdeel gespreksvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B2), of Cambridge English Scale min. score 160
- Preliminary English Test (PET) onderdeel gespreksvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B1), of Cambridge English Scale min. score 140
- Anglia Advanced: vanaf merit (65% score) & distinction (B2)
- Anglia AcCEPT Proficiency: pass 50% (B2)

Zie bijlage 1 van deze brochure voor een beoordelingsmodel *speaking* B2, van Cambridge English Language Assessment.

2.4 Writing

De *can-do statements* voor *Writing* op B2-niveau luiden als volgt:

B2 – 3 t-vwo

B1 – 3 t-havo

Written production

- The student can write clear and detailed texts (compositions, reports or texts of presentations) on various topics related to his field of interest.
- The student can write summaries of articles on topics of general interest.
- The student summarise information from different sources and media.
- The student can discuss a topic in a composition or “letter to the editor”, giving reasons for or against a specific point of view.
- The student can develop an argument systematically in a composition or report, emphasising decisive points and including supporting details.
- The student can write about events and real or fictional experiences in a detailed and easily readable way.
- The student can write a short review of a film or a book.
- The student can express in a personal letter different feelings and attitudes and can report the news of the day making clear what –in his opinion- are the most important aspects of an event.

- The student can write short, comprehensible connected texts on familiar subjects.
- The student can write simple texts about experiences or events, for example about a trip, describing his feelings and reactions.
- Working to a standard format, the student can write very brief reports which pass on routine factual information on matters relating to his field.
- The student can write emails, faxes or text messages to friends or colleagues, relating news and giving or asking for simple information.
- The student can write a short formal letter asking for or giving simple information.

Language Quality

- The student can produce comprehensible text and can convey detailed and pertinent information.
- The student can produce text using fairly complex grammatical structures where appropriate.
- The student can produce text in which the sentences and paragraphs are cohesively linked.
- The student can produce text with a clear organizational structure.
- The student has sufficient vocabulary to express himself on matters connected to his field and on most general topics; shows some variety and specificity in his vocabulary; collocations are generally correct; some use of idiomatic structures.
- The student can produce text of a reasonable accuracy in the areas of grammar, spelling and punctuation.

In het dossier 'schrijven' van het portfolio kunnen bijvoorbeeld worden opgenomen:

- e-mails
- recensie
- lab reports for science
- informatiebrochures met uitleg of beschrijvingen (aardijkunde, biologie, PE)
- essays (history)
- diaries (history, biology)
- posters
- samenvattingen
- verslagen
- betoog of opstel
- artikel bv. internationale schoolkrant
- flyers
- uitgeschreven toespraak
- sollicitatiebrief *gap year*
- verslagen van CLIL en EIO-opdrachten
- First Certificate English (FCE) onderdeel schrijfvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B2), of Cambridge English Scale min. score 160
- Preliminary English Test (PET) onderdeel schrijfvaardigheid (eventueel past papers met scores A of B) (B1), of Cambridge English Scale min. score 140
- Anglia Advanced: vanaf merit (65% score) & distinction (B2)
- Anglia AcCEPT Proficiency: pass 50% (B2)

3

Hoe maak je het tto-team vertrouwd met het ERK?

Hoe maak je het hele tto-team vertrouwd met het ERK? Natuurlijk zijn er de onderwijsondersteunende instellingen, zelfstandige CLIL coaches en onderwijscentra van universiteiten en hogescholen die trainingen kunnen verzorgen. Maar de tto-coördinator kan ook zelf een teamtraining regelen en daarbij gebruikmaken van de ERK website www.erk.nl. Met name twee onderdelen daarop zijn voor een dergelijke training erg bruikbaar:

www.erk.nl/docent/ERKspel/ - snelle manier om vertrouwd te raken met de “ik kan stellingen”. De tto-coördinator kan er ook voor kiezen de can-do’s op losse kaartjes uit te printen. Tto-docenten schatten vervolgens in wanneer leerlingen wat “kunnen”.

www.erk.nl/docent/training/ - o.a. video-opnames van leerlingen. Docenten koppelen deze taaluitingen aan een ERK-niveau en krijgen online feedback.

ERK-niveau en het taalgebruik in lesboeken

Het kan een eyeopener zijn het ERK-taalniveau van teksten in de gebruikte tto-leergangen vast te stellen. Dit niveau zal vaak verrassend hoog blijken te zijn. Het laat zien dat voor leerlingen in de onderbouw veel taalsteun nodig is om de vakinhoud goed te kunnen verwerken. Voor wie geïnteresseerd is in een analyse van taalgebruik, met name idioom, gerelateerd aan ERK-niveaus: zie www.englishprofile.org.

Taalprofielen

In 2004 is er al een “vertaling” van het officiële document *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment* naar de lespraktijk van alledag verschenen, *Taalprofielen* (Liemberg, E. & Meijer, D.) In 2015 heeft SLO deze publicatie aangevuld en herzien, o.a. in verband met nieuwe ontwikkelingen in de mediatechnologie. Het bevat een groot aantal praktische voorbeelden van taalgebruik op verschillende niveaus in verschillende contexten binnen en buiten het onderwijs. Het is gratis te downloaden van de SLO website: downloads.slo.nl/Repository/taalprofielen-2015.pdf

4 Aan de slag met het ERK (tips)

Taaltaken

Leerlingen die zich een taal eigen maken, kunnen hun beheersing van de te leren taal met name tonen bij (vrij) open taken die een beroep doen op hun (taal)vaardigheden. Vooral bij het aanleggen van een portfolio is het van belang opdrachten te formuleren die veel talige respons uitlokken en die overtuigend in overeenstemming zijn met het beoogde ERK-niveau. Op de website www.erk.nl wordt 'taaltaak' als volgt gedefinieerd:

Definitie taaltaak: een realistische taak in een zo authentiek mogelijke context, die moet leiden tot een concreet resultaat of product. Er is sprake van een open situatie, waarin de leerlingen zelfstandig moeten functioneren in de doeltaal.

Leerlingen worden toegeleid naar de uiteindelijke taaltaak door middel van opdrachten en oefeningen.

Hierna enkele voorbeelden van taaltaken, met weergave van het ERK-niveau.

Task: Fantastic offer! For sale on eBay	
Situation/theme	Plan of action (on-line/off-line sources)
You desperately need some money. Now it has occurred to you that you own something rather special. You decide to try and sell this item. Since you expect to get much more for it when you offer the item worldwide, you decide to advertise internationally, on the net, in English.	1) Find a partner who would like to do the same. 2) Each decides which item he or she would like to sell. 3) Discuss your choices. 4) Go to eBay www.ebay.com and study similar goods for sale. 5) Next note down the key features or characteristics of your items. Think of brand name, size, colour, price when new, condition of the items. 6) Take a picture of the item. 7) If this is not possible, think of alternatives. 8) Next you compose your ad. The following may be helpful: pages.ebay.com/help/sell/ia/listing_your_item.html 9) What problems could you meet when you try to sell something on the internet? Make a list. 10) Does the eBay site give information on what to do in case a problem arises? What problems are discussed? Copy and paste their advice. 11) ask your partner for comments and do the same for him/her.

Table 1 Bron Europees Taalportfolio - © Anne Beeker

Roles

Each student gives the other feedback on the items chosen and the written ads.

Planning products

- List of key features of the item to be sold (see point 5 Plan of action).
- Digital photograph of the item.
- Tips on how to avoid pitfalls when selling/buying on the net (see points 9 and 10 Plan of action).

Final product

- Advert which can be placed on an international (auction) website such as eBay with an authentic picture of the item for sale.

Product requirements

- The ad is in English and describes an item for sale in approx. 50 - 80 words.

Indication CEF level: 	Main focus is on writing I can write straightforward coherent texts on a range of familiar subjects within my field of interest.	Duration: 70 minutes (spread over two sessions)	English
--	---	---	---------

Ways to re-inforce your English (language intensifiers)

- Make a list of the new words that you have come across and file them away in a word-file “For sale on eBay” on wrts.nl
- Study similar ads on sites such as eBay and make a list of useful expressions (chunks) and abbreviations.
- Make notes in a log book of the problems you came across and the way in which you have dealt with these problems.
- Use a spelling and/or grammar checker.

Evaluation

You have been successful if:

- Your vocabulary/knowledge of words has been sufficient to write about familiar subjects, such as relatives, hobbies, work, travel and topical events.
- You have made reasonable use of common constructions that go with situations that are generally predictable.
- **Spelling and punctuation**
you have written a text that runs well and that is generally understandable as a whole. Your spelling, punctuation and lay-out have, in most cases, been sufficiently correct to be communicative/to be followed.
- **Coherence**
you have connected series of shorter sentences to a logical whole.

Tto-docenten kunnen het idee van de taaltaak natuurlijk uitstekend koppelen aan een taak voor een (tto-)vak. In het tto-handboek CLIL Skills (Dale, van der Es, Tanner 2010), hoofdstuk 4.10 staat een groot aantal voorbeelden genoemd van activerende opdrachten:

- *History: hot air balloon debate* (Russische revolutie) – bespreek wie van de aanwezigen in een heteluchtballon die op het punt staat neer te storten, verdient te blijven leven – het gaat daarbij om tsaar Nicolaas II, Karl Marx, Lenin, Trotsky, Stalin;
- *Physical education: the controversial question* – laat leerlingen debatteren: *Doping is difficult to trace: should athletes therefore be allowed to use doping?*
- *Biology: role play* – laat leerlingen de menstruatiecyclus uitbeelden;
- *Art/humanities: elevator pitch* – laat leerlingen in een korte tijdsduur een ander overtuigen dat het door hem of haar gekozen kunstwerk het allerbeste is;
- *Geography– jigsaw puzzle* – leerlingen krijgen verschillende stukken informatie over hetzelfde onderwerp. Ontbrekende delen kunnen ze te weten komen door elkaar om informatie te vragen;

- *Economics/technology – the story of...* (schrijfp opdracht) – de reis die ruw materiaal moet afleggen tot eindproduct, bijvoorbeeld van katoen tot spijkerbroek.

Ideeën te over, maar hoe beoordeel je de moeilijkheidsgraad van de opdracht en de uitkomsten ervan in termen van het ERK? Hierbij kan de al eerder genoemde publicatie *Taalprofielen 2015* uitkomst bieden.

In *Taalprofielen* staan per ERK-niveau situaties beschreven waarin een taalleerder zich moet kunnen redden, met daaraan gekoppeld een beschrijving van het beheersingsniveau in receptieve en productieve tekstkenmerken. Op basis daarvan kan vervolgens een lijst met beoordelingscriteria en bijbehorende scores worden opgesteld. Het is daarbij aan te raden om te werken met z.g. *rubrics*. Een voorbeeld van het gebruik van rubrics kunt u vinden in bijlage 1 van deze brochure, *Assessing Speaking Performance* – level B2, zoals gebruikt bij *ESOL Examinations*, University of Cambridge. Voor een stappenplan om zelf rubrics op te stellen, zie www.erk.nl/docent/toetsing/Beoordelingsmodellen/rubrics/.

Het zal duidelijk zijn dat het tto-teams tijd zal kosten om zich per ERK-niveau de tekstkenmerken eigen te maken. Veel gezamenlijk beoordelen, en leerlingprestaties vergelijken met die op de ERK-website kan ervoor zorgen dat men toch redelijk snel komt tot consensus over het bereikte ERK-niveau.

Inrichting van het taalportfolio

Scholen kunnen kiezen voor opslag van alle portfolioproducten in de eigen elektronische leeromgeving – ELO – of specifiek voor het aantonen van het taalniveau van de tto-leerling gebruikmaken van het Europees Taalportfolio, info.peppels.net/europees_taalportfolio#1, waaraan kosten zijn verbonden (ca. € 5,95 per leerling).

Het tto-team zou er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om per vaardigheid minimaal twee bewijzen per jaar door de leerling te laten *uploaden*. Dit zou over de in het Engels gegeven vakken verdeeld kunnen worden. Ook een spreiding over het jaar is makkelijk te realiseren. Hieronder een voorbeeld, waarbij uitgegaan is van een in vier periodes verdeeld leerjaar.

Brugklas ERK A2	English	Biology	Physical Education	History	Geography	Maths/ Science	Economics	Music	Art, Design & Tech.
Luisteren	Term 1		Term 2			Term 3			Term 4
Lezen	Term 3	Term 1		Term 2			Term 4		
Gesprek- ken voeren		Term 4	Term 3		Term 2			Term 1	
Spreken	Term 4			Term 3		Term 2			Term 1
schrijven	Term 2				Term 3		Term 1	Term 4	

Het portfolio “bewijs” kan ook erg verschillen: een spreekopdracht voor geschiedenis, een link naar een online interview met een leerling van een uitwisselingsschool, een gemaakt *biology* proefwerk, een e-mail naar de docent Engels, maar ook meer traditionele “producten” zoals de resultaten van een meerkeuzetoets lezen of luisteren, een werkstuk of een schrijfpdracht.

Het beoordelen van het door de leerling bereikte ERK-niveau bij elk van deze “prestaties” zou idealiter door de leerling zelf moeten gebeuren. Een handig onderdeel hierbij is voor leerlingen te vinden op de ERK-website: www.erk.nl/leerling/candostellingen/. Deze *self assessment* moet natuurlijk wel ondersteund en geborgd worden door het tto-team. Het is aan het team om afspraken te maken over de beoordelingscriteria, zo lang deze voor leerling en collega’s duidelijk zijn en voor externen, met name een visitatiecommissie, altijd beschikbaar.

Bijlage 1: voorbeeld van het gebruik van rubrics

Cambridge English

Assessing Speaking Performance –Level B2

B2	Grammar and Vocabulary	Discourse Management	Pronunciation	Interactive Communication
5	- Shows a good degree of control of a range of simple and some complex grammatical forms. - Uses a range of appropriate vocabulary to give and exchange views on a wide range of familiar topics.	- Produces extended stretches of language with very little hesitation. - Contributions are relevant and there is a clear organisation of ideas. - Uses a range of cohesive devices and discourse markers.	- Is intelligible. Intonation is appropriate. - Sentence and word stress is accurately placed. - Individual sounds are articulated clearly.	- Initiates and responds appropriately, linking contributions to those of other speakers. - Maintains and develops the interaction and negotiates towards an outcome.
4	Performance shares features of Bands 3 and 5.			
3	- Shows a good degree of control of simple grammatical forms, and attempts some complex grammatical forms. - Uses a range of appropriate vocabulary to give and exchange views on a range of familiar topics.	- Produces extended stretches of language despite some hesitation. - Contributions are relevant and there is very little repetition. - Uses a range of cohesive devices.	- Is intelligible. Intonation is generally appropriate. - Sentence and word stress is generally accurately placed. - Individual sounds are generally articulated clearly.	- Initiates and responds appropriately. - Maintains and develops the interaction and negotiates towards an outcome with very little support.
2	Performance shares features of Bands 1 and 3.			
1	- Shows a good degree of control of simple grammatical forms. - Uses a range of appropriate vocabulary when talking about everyday situations.	- Produces responses which are extended beyond short phrases, despite hesitation. - Contributions are mostly relevant, despite some repetition. - Uses basic cohesive devices.	Is mostly intelligible, and has some control of phonological features at both utterance and word levels.	- Initiates and responds appropriately. - Keeps the interaction going with very little prompting and support.
0	Performance below Band 1.			

As you look through the scales, it may help to highlight words which make one band different from another.

For example, under Grammar and Vocabulary, half of the first descriptor at Band 3 is the same as at Band 1 – *Shows a good degree of control of simple grammatical forms*. Band 3, however, has an additional element: *... and attempts some complex grammatical forms*. At Band 5, the new elements are: *a range of simple grammatical forms*, and *control of ... some complex grammatical forms*.

Don't worry if a lot of the terms used in the scales are new to you – in the Handbook for Teachers you will find a Glossary of Terms for Speaking.

Although all four analytical criteria are assessed across the whole test, Part 2 (the long turn) is the main opportunity for examiners to assess Discourse Management, and Part 3 tends to be when they focus most on Interactive Communication.

How can I use the Assessment Scales with students?

You could:

1. Refer to the scales as you observe students carrying out a *Cambridge English: First speaking task*.
2. Note down examples of performance in terms of the listed criteria.
3. Give students feedback on their strengths and weaknesses.
4. Think about whether your students are ready for the exam and how they could improve

© UCLES 2011. This material may be photocopied (without alteration) and distributed for classroom use provided no charge is made. For further information see our **Terms and Conditions**.

www.cambridgeenglish.org

CAMBRIDGE ENGLISH
Language Assessment
Part of the University of Cambridge

Bijlage 2: Checklist Aantonen B1/B2 in klas 3

Hoe toont u B2/B1 aan? Dit kan met behulp van een portfolio of met een gecertificeerde toets, of met een combinatie daarvan.

1. Met een portfolio: Zorg voor minimaal twee voorbeelden van leerlingwerk op B2/ B1-niveau per vaardigheid (lezen, luisteren, spreken, schrijven). De voorbeelden kunnen zowel komen uit de lessen Engels als uit de andere tto-vakken, en ook uit vakoverstijgende opdrachten. Omdat er ook productieve vaardigheden in moeten worden opgenomen is een digitaal portfolio aan te bevelen. Maak inzichtelijk hoe de beoordeling van het werk is gerelateerd aan het ERK:
 - a. Gebruik een beoordelingsrubric die gebaseerd is op het ERK. In deze brochure treft u daarvan verschillende voorbeelden aan.
 - b. Licht toe hoe de scoring heeft plaatsgevonden (bijvoorbeeld door de docent Engels en/of de vakdocent).
2. Met een toets
 - a. Zorg ervoor dat B2 voor alle vaardigheden worden aangetoond. Niet iedere toets bestrijkt alle vaardigheden.
 - b. Als u past papers gebruikt, maak dan inzichtelijk hoe uw beoordeling is gerelateerd aan het ERK.
 - c. Als het extern beoordeelde toetsen betreft, dan gelden de volgende richtlijnen (staat een door u gebruikte toets niet vermeld, laat dan zien hoe de toets zich verhoudt tot het ERK).

Cambridge First Certificate

Vanaf 2015 hanteert Cambridge geen A-B-C scores meer.

Een eindscore van minimaal 160 toont B2 aan. Een score van minimaal 140 B1.

Cambridge Advanced

Een eindresultaat van minimaal 160 toont B2 aan.

Anglia Advanced

B2 = Vanaf merit en distinction

Anglia AcCEPT Proficiency

B2 = Pass

Anglia Intermediate

B1 = merit en distinction

VWO Cito kijk & luistertoets

B2 vanaf 6,0 (volgens de adviesnormering)

Havo Cito kijk & luistertoets

B1 vanaf 6,0 (volgens de adviesnormering)

VWO Centraal Examen Leesvaardigheid

B2 vanaf 6,0 (volgens de officiële normering)

Havo Centraal Examen Leesvaardigheid

B1 vanaf 6,0 (volgens de officiële normering)

Cambridge Checkpoint English

Cambridge Checkpoints is niet geijkt op het ERK. Dat betekent dat er niet op basis van een score zonder meer is te zeggen welk ERK-niveau bereikt is. Omdat Cambridge Checkpoint een first language test is, gericht op 14-jarigen, en Cambridge wel een op onderzoek gebaseerd verband heeft aangetoond tussen Checkpoint-scores en IGCSE-scores, wordt het resultaat 3,8 ("good") als voldoende onderbouwing voor het behalen van B2 beschouwd.

Toetsresultaten kunnen uiteraard ook worden opgenomen in een portfolio en aangevuld met voorbeelden van leerlingwerk.

U kunt ook kiezen voor een combinatie: enkele vaardigheden (bijvoorbeeld Lezen en Luisteren) via een toets, en andere vaardigheden (bijvoorbeeld Spreken en Schrijven) via een portfolio.

Literatuurlijst

Dale, L., Van der Es, W., Tanner, R., & Timmers, S. (2010). CLIL skills. ICLON, Universiteit Leiden.

[Liemberg, E., & Meijer, D. \(2004\). Taalprofielen. Leerlijnen voor competentiegericht vreemdetalenonderwijs. Geraadpleegd van SLO](#)

Fasoglio, D., Jong, K. de, Trimboos, B., Tuin, D., & Beeker, A. (2015) Taalprofielen 2015: *herziene versie van Taalprofielen 2004*. Enschede: SLO.

Feskens, R., Keuning, J., van Til, A., & Verheyen, R. (2014). *Prestatiestandaarden voor het ERK in het eindexamenjaar. Een internationaal ijkingsonderzoek* (rapportage). Arnhem: Cito.

[Noijons, J., & Kuijper, H. \(2006\). De koppeling van centrale examens moderne vreemde talen aan het Europees Referentiekader. Geraadpleegd van Cito](#)

[Noijons, J., Kuiper, H., & Reihard, E. \(2007\). De koppeling van de centrale examens leesvaardigheid Arabisch, Russisch, Spaans en Turks aan het Europees Referentiekader. Geraadpleegd van Cito](#)

Verspoor, M. H., de Bot, K., Edelenbos, P., van Rein, E., & Schuitemaker-King, J. (2010). Een duurzame voorsprong. Resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar tweetalig onderwijs. Groningen: University of Groningen.

Meer informatie

Voor meer informatie over tweetalig onderwijs kunt u contact opnemen met EP-Nuffic.

EP-Nuffic – *internationalising education*

Kortenaerkade 11

Postbus 29777

2502 LT Den Haag

T 070 4 260 260

tto@epnuffic.nl

www.epnuffic.nl/tto

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.epnuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

